

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 16.7.2008
KOM(2008) 400 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Zadávání veřejných zakázek v zájmu lepšího životního prostředí

{SEK(2008) 2124}
{SEK(2008) 2125}
{SEK(2008) 2126}

OBSAH

1.	Úvod.....	1
1.1.	Potenciální přínos zadávání ekologických veřejných zakázek (<i>Green Public Procurement</i> , GPP)	3
1.2.	Politické souvislosti	3
1.3.	Opatření na evropské úrovni	4
1.4.	Překážky přijímání GPP	5
2.	Cíle	5
3.	Společný přístup k GPP	5
3.1.	V oblasti postupu pro zadávání zakázek	5
3.2.	V oblasti environmentální výkonnosti	6
4.	Společná kritéria GPP	6
4.1.	Postup stanovení společných kritérií GPP	6
4.2.	Prvořadá odvětví	8
5.	Cíle GPP.....	9
5.1.	Cíl GPP v rámci obnovené strategie pro udržitelný rozvoj.....	9
5.2.	Zvláštní cíle GPP při provádění mechanismů financování EU.....	9
5.2.1.	Zakázky orgánů členských států, které využívají finanční prostředky EU.....	9
5.2.2.	Zakázky Evropské komise	10
6.	Případná závazná opatření.....	10
7.	Pokyny.....	10
8.	GPP a inovace	11
9.	Zahrnutí ekologických standardů do zadávání soukromých zakázek	11
10.	Ukazatele GPP – sledování a srovnávání – harmonogram	11
11.	Závěr a další postup	12

1. Úvod

1.1. Potenciální přínos zadávání ekologických veřejných zakázek (*Green Public Procurement, GPP*)

Evropské veřejné orgány vydávají každoročně částku odpovídající 16 % hrubého domácího produktu EU na nákup zboží, jako je vybavení kanceláří, stavební prvky a dopravní prostředky, na služby, jako je údržba budov, dopravní služby, úklidové a stravovací služby a práce¹. Veřejné zakázky mohou formovat výrobní a spotřebitelské trendy a velká poptávka ze strany veřejných orgánů po „ekologičtější“ zboží vytvoří nebo zvětší trhy výrobků a služeb šetrných k životnímu prostředí. Současně bude stimulovat podniky k vývoji environmentálních technologií².

Udržitelnější využívání přírodních zdrojů a surovin by bylo přínosem jak pro životní prostředí, tak i pro hospodářství obecně, protože by vytvořilo příležitosti pro nové „ekologické“ ekonomiky³. Takový posun by rovněž podpořil konkurenceschopnost evropského průmyslu, neboť by stimuloval inovace v oblasti ekologických technologií, které se považují za rychle rostoucí odvětví, v němž má Evropa vůdčí postavení už nyní. Studie potvrdily, že existuje široká škála nákladově účinných ekologických veřejných zakázek – zejména v odvětvích, kde nejsou ekologické výrobky dražší než jejich neekologické alternativy (vezmou-li se v úvahu náklady na životní cyklus výrobku)⁴. Vzhledem k tomu, že „ekologičtější“ zboží se určuje podle životního cyklu, budou mít GPP dopad na celý dodavatelský řetězec a mohou stimulovat používání ekologických standardů i v případě soukromých zakázek.

1.2. Politické souvislosti

Potenciál GPP jako politického nástroje stále roste a v průběhu uplynulých let rostl i politický závazek na úrovni vnitrostátní, EU i mezinárodní. V roce 2002 přijala OECD doporučení týkající se ekologických veřejných zakázek. V návaznosti na světový summit o udržitelném rozvoji v Johannesburgu (září 2002) byla vytvořena marrákešská pracovní skupina pro zadávání udržitelných zakázek s cílem šířit postupy zadávání udržitelných (ekologických) veřejných zakázek. Politika udržitelných zakázek byla zahájena v mnoha zemích OECD (USA, Japonsko, Kanada, Austrálie a Jižní Korea), stejně jako v rychle se rozvíjejících zemích (jako je Čína, Thajsko a Filipíny).

V rámci EU byl potenciál GPP poprvé zdůrazněn v roce 2003 ve sdělení Komise o integrované výrobní politice, ve kterém Komise členským státům doporučila, aby do konce roku 2006 přijaly vnitrostátní akční plány pro GPP. Nový evropský právní rámec pro veřejné zakázky⁵ vyjasnil, jak mohou veřejní zadavatelé zahrnout environmentální aspekty do

¹ Stojí za zmínku, že u většiny veřejných orgánů představují významnou část ročních výdajů, v některých případech více než 50 %, stavební a renovační práce a běžné náklady na provoz budov.

² Environmentální technologie jsou technologie navrženy tak, aby v každé fázi životního cyklu výrobku nebo činnosti předcházely dopadům na životní prostředí nebo je snižovaly.

³ Ročenka UNEP 2008

⁴ <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=528&ArticleID=5748&l=en>

⁵ Náklady na životní cyklus zahrnují nákupní cenu a s ní spojené náklady (doručení, instalace, uvedení do provozu...), provozní náklady (včetně energie, náhradních dílů, údržby) a náklady na likvidaci, jako je vyřazení z provozu, odstranění a likvidaci.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a

svých metod a postupů. Naposledy stanovila obnovená strategie EU pro udržitelný rozvoj (červen 2006) politický cíl do roku 2010: průměrná úroveň ekologických veřejných zakázek v EU musí dosáhnout standardu, kterého členské státy s nejvyšší výkonností dosáhly v roce 2006.

Toto sdělení je součástí akčního plánu udržitelné spotřeby a produkce a udržitelné průmyslové politiky (SCP/SIP), který stanoví rámec pro integrované provádění různých nástrojů s cílem zlepšit energetickou a environmentální výkonnost výrobků.

1.3. Opatření na evropské úrovni

Základní koncepce GPP se opírá o existenci jasných a ambiciózních environmentálních kritérií pro výrobky a služby. Značný počet vnitrostátních kritérií a postupů pro GPP již byl vytvořen. Využívání GPP však vzrůstá a kritéria stanovená členskými státy by měla být vzájemně slučitelná, aby nedošlo k narušení jednotného trhu a omezení hospodářské soutěže v celé EU. Jednotný soubor kritérií by značně snížil administrativní zátěž hospodářských subjektů a orgánů veřejné správy při zavádění GPP. Společná kritéria pro GPP by byla přínosem zejména pro společnosti působící ve více než jednom členském státě, jakož i pro malé a střední podniky (jejichž možnosti zvládnout odlišné podmínky jednotlivých zakázek jsou omezené).

Na úrovni EU už environmentální kritéria existují – např. v rámci systému ekoznaček EU⁶, nařízení Energy Star⁷, směrnice o ekodesignu energetických spotřebičů⁸. Některé z nedávných návrhů také stanoví kritéria, která budou užitečná pro GPP, např. návrh na revizi směrnice o ekodesignu energetických spotřebičů, která stanoví minimální požadavky a současně pokročilé srovnávací ukazatele, návrh směrnice o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel⁹, která stanoví harmonizované metody pro výpočet nákladů na emise znečišťujících látek spojených s provozem vozidla za dobu jeho životnosti a na spotřebu paliva, a návrh směrnice o podpoře užívání energie z obnovitelných zdrojů¹⁰, která obsahuje kritéria udržitelnosti pro biopaliva a biokapaliny a v budoucnu by mohla stanovit kritéria udržitelnosti i pro biomasu včetně lesní biomasy.

Ústředními prvky akčního plánu udržitelné spotřeby a produkce a udržitelné průmyslové politiky jsou hlubší rozvoj a stanovení environmentálních kritérií a jejich vzájemný vztah a případné využití pro GPP. Cílem akčního plánu je zejména vytvořit dynamický rámec pro

poštovních služeb a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 ze dne 17. července 2000 o revidovaném systému Společenství pro udělování ekoznačky, v současné době se reviduje.

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 106/2008 ze dne 15. ledna 2008 o programu Společenství na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky; zatímco nálepka Energy Star je dobrovolná, v souladu s uvedeným nařízením je použití výchozích požadavků pro ústřední orgány státní správy a orgány Společenství při uzavírání smluv na veřejné zakázky, které spadají do působnosti směrnic o zadávání veřejných zakázek, povinné.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/32/ES ze dne 6. července 2005 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign energetických spotřebičů.

⁹ KOM(2007) 817 v konečném znění ze dne 19. prosince 2007; návrh by vytvořil harmonizovanou metodiku pro výpočet nákladů na emise znečišťujících látek spojených s provozem vozidla za dobu jeho životnosti a spotřeby paliva vozidel (vnější náklady), kterou by povinně používaly veřejní zadavatelé a provozovatelé veřejné dopravy při výpočtu celkové ceny vozidel pro účely rozhodnutí o zadávání zakázek http://ec.europa.eu/transport/clean/index_en.htm.

¹⁰ KOM(2008) 19 v konečném znění ze dne 23. ledna 2008; návrh obsahuje kritéria udržitelnosti pro biopaliva a biokapaliny a stanoví, že Komise podá zprávu o požadavcích na udržitelné režimy pro energetické užití biomasy jiné než biokapaliny a biopaliva nejpozději do 31. prosince 2010.

zlepšení energetické a environmentální výkonnosti výrobků a posílit jejich používání ze strany spotřebitelů. To bude mimo jiné zahrnovat stanovení vysokých standardů pro celý trh a zajištění, aby se výrobky zlepšovaly prostřednictvím systematického přístupu k pobídkám a inovacím a aby poptávka tuto politiku podporovala. Dále jsou podrobněji popsány zvláštní prvky, které souvisejí se zadáváním veřejných zakázek.

1.4. Překážky přijímání GPP

V dnešní době se potenciál GPP využívá jen zčásti. Na začátku roku 2008 přijalo vnitrostátní akční plány jen 14 členských států (dvanáct členských států připravuje přijetí akčního plánu nebo strategie)¹¹. Hlavní překážky jejich častějšího přijímání jsou tyto:

- environmentální kritéria pro výrobky/služby jsou vytvořena jen v omezené míře, a pokud existují, narážejí na nedostatečné mechanismy k jejich propagaci, jako jsou databáze;
- nedostatečné informace o výpočtu nákladů na životní cyklus výrobků a srovnatelných nákladů výrobků/služeb šetrných k životnímu prostředí;
- nízké povědomí o výhodách výrobků a služeb šetrných k životnímu prostředí;
- nejistota ohledně zákonných možností zahrnout environmentální kritéria do zadávací dokumentace;
- chybějící politická podpora, která vede k omezeným zdrojům na zavádění/podporu GPP (zapotřebí je zejména lepší školení);
- nedostatek koordinace při výměně osvědčených postupů a informací mezi regiony a místními orgány.

2. CÍLE

Obecným cílem tohoto sdělení je poskytnout informace o tom, jak snížit dopady na životní prostředí způsobené spotřebou veřejného sektoru a jak využívat GPP k podpoře inovace technologií, výrobků a služeb šetrných k životnímu prostředí.

Specifickým cílem sdělení je zabývat se překážkami bránícími přijímání GPP, které byly uvedeny v oddíle 1.4:

- postupem pro stanovení společných kritérií GPP;
- informacemi o výpočtu nákladů na životní cyklus výrobků;
- právními a provozními pokyny;
- politickou podporou prostřednictvím politického cíle ve spojení s ukazateli a budoucím sledováním.

3. SPOLEČNÝ PŘÍSTUP K GPP

3.1. V oblasti postupu pro zadávání zakázek

Zadávání veřejných zakázek je v podstatě postup, a pro účely tohoto sdělení lze proto GPP chápat jako:

¹¹ Podrobné informace o stavu a obsahu vnitrostátních akčních plánů GPP jsou k dispozici na evropských internetových stránkách portálu Evropa věnovaných GPP: http://ec.europa.eu/environment/gpp/national_gpp_strategies_en.htm

„...postup, pomocí kterého se veřejné orgány snaží obstarat zboží, služby a práce, jejichž dopad na životní prostředí je po dobu celého jejich životního cyklu nižší než u výrobků, služeb a prací se stejnou prvotní funkcí, které by obstaraly jinak.“

Sdělení se snaží pokrýt všechny postupy zadávání veřejných zakázek, které překračují prahové hodnoty určené evropskými směrnicemi pro zadávání veřejných zakázek nebo těchto hodnot nedosahují. V každém případě je třeba environmentální specifikace, kritéria výběru a udělování a smluvní ustanovení formulovat v plném souladu s právními předpisy EU pro zadávání veřejných zakázek a ostatními příslušnými právními předpisy EU nebo vnitrostátními právními předpisy.

3.2. V oblasti environmentální výkonnosti

Definice GPP zaměřená na postup není pro objektivní srovnávání a stanovení cíle dostatečná. Pro tento účel musí být stanovena jasná kritéria GPP. Pro řadu skupin výrobků a služeb byl již vytvořen předběžný soubor společných kritérií GPP, jejichž příklady lze nalézt v pracovním dokumentu útvarů Komise v příloze tohoto sdělení. Jak je vysvětleno v oddíle 4.1, Komise nyní navrhuje, aby byl tento postup formalizován s cílem potvrdit stávající a vytvořit další společná kritéria GPP pro více skupin výrobků v úzké spolupráci s členskými státy a příslušnými zúčastněnými subjekty. Společná kritéria GPP mají tu výhodu, že zabrání narušení trhu a omezení hospodářské soutěže, což by v důsledku odlišných vnitrostátních kritérií GPP mohlo nastat.

Aby bylo možno postup při zadávání zakázek použít pro účely GPP, budou kritéria GPP v zásadě formulována jako minimální technické specifikace, kterým musí vyhovět všechny nabídky. Některá z kritérií GPP lze rovněž formulovat jako environmentální kritéria pro přidělování, která budou stimulovat snahu o zvýšenou environmentální výkonnost, aniž by byla povinná, tj. aniž by z trhu vyloučila výrobky, které navrhované úrovně vlivu nedosahují. Budou-li však mít kritéria pro přidělování dostatečnou váhu, mohou být významným signálem pro trh. V závislosti na druhu, počtu a významu dalších, neenvironmentálních kritérií lze za „významnou“ považovat váhu 15 % a více.

4. SPOLEČNÁ KRITÉRIA GPP

4.1. Postup stanovení společných kritérií GPP

Předběžný soubor společných kritérií GPP byl sestaven v rámci nedávno vytvořené školicí příručky pro zadávání ekologických veřejných zakázek¹². Byla vytvořena kritéria pro skupiny výrobků a služeb v deseti odvětvích, která byla určena jako nejvhodnější pro zavádění GPP. Kritéria jsou založena na stávajících evropských, popř. vnitrostátních kritériích pro udělování ekoznačky, jakož i na informacích zúčastněných subjektů z řad průmyslu a občanské společnosti. Byla vytvořena skupina odborníků působících v oblasti GPP složená ze zástupců všech členských států, která s útvary Komise na sestavování kritérií úzce spolupracovala.

Komise navrhuje, aby se tento postup konzultací formalizoval s cílem dosáhnout více a lepších GPP založených na společných kritériích GPP a na společné metodě měření, vycházející ze zásad otevřené metody koordinace. Členské státy budou proto vyzvány, aby po přijetí útvarů Komise a po závěrečném kole konzultací se členskými státy a zúčastněnými subjekty z řad průmyslu a občanské společnosti vytvořená kritéria GPP formálně přijaly

¹² Školicí příručku lze stáhnout z níže uvedených internetových stránek:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

v souladu s minimálními normami pro konzultaci¹³. Formální přijetí členskými státy by znamenalo, že budou společná kritéria GPP zahrnuta do vnitrostátních akčních plánů a pokynů pro zadávání ekologických veřejných zakázek, které členské státy stanovily nebo připravují v souvislosti se sdělením o integrované výrobní politice z roku 2003.

Tento postup se bude v budoucnosti opakovat a Komise bude i nadále řídit práci skupiny národních odborníků na GPP a vytvoří a předloží nový návrh kritérií GPP pro další skupiny výrobků a služeb. Navržená kritéria budou také předmětem diskuse se zúčastněnými subjekty z řad průmyslu a občanské společnosti. Schválení kritérií bude podléhat přísným normám pro konzultace. Práce se bude soustředit na odvětví, ve kterých byl rozpoznán největší potenciál pro GPP (oddíl 4.2).

Tento postup bude v plné míře respektovat stávající a probíhající práce na stanovování environmentálních kritérií v rámci udržitelné spotřeby a produkce. Kritéria budou založena na posouzení životního cyklu. Příklady případných zdrojů budoucích kritérií GPP jsou: kritéria EU pro udělování ekoznačky; požadavky Energy Star na energetickou účinnost kancelářských přístrojů; ukazatele environmentální výkonnosti, které budou vyvinuty podle prováděcích opatření v rámci revidované směrnice o ekodesignu; navrhovaná metodika internalizace externích nákladů v návrhu směrnice o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel a navrhovaná kritéria udržitelnosti pro biopaliva a biokapaliny v návrhu směrnice o podpoře užívání energie z obnovitelných zdrojů. Společná kritéria GPP budou stanovena pouze pro výrobky a služby, které (dosud) nejsou zahrnuty do závazných kritérií GPP¹⁴.

Vytvořená kritéria GPP jsou rozdělena na „základní“ a „komplexní“ kritéria. Základní kritéria jsou navržena tak, aby umožnila snadné použití GPP se zřetelem na klíčové oblasti environmentální výkonnosti výrobku, a jejich cílem je udržet správné náklady společností na co nejnížší úrovni. „Komplexní“ kritéria GPP berou v úvahu více aspektů nebo vyšší úroveň environmentální výkonnosti a jsou určena pro orgány, které chtějí jít v podpoře environmentálních a inovačních cílů dále. Vzhledem k tomu, že „základní“ kritéria tvoří základ „komplexních“ kritérií, odráží rozdíl mezi „základními“ a „komplexními“ kritérii rozdíl týkající se cílů a dostupnosti ekologických výrobků a současně nutí trhy, aby se vyvíjely stejným směrem.

V případech, kdy evropská kritéria rozlišují u stejného výrobku různé úrovně environmentální výkonnosti, jsou „základní“ a „komplexní“ kritéria GPP navržena podobně. Jestliže například pro určitý výrobek platí jak požadavky Energy Star na energetickou účinnost, tak i dobrovolná evropská kritéria pro udělování ekoznačky, budou „základní“ kritéria GPP stanovena na úrovni požadavků na energetickou účinnost podle nařízení Energy Star, zatímco „komplexní“ kritéria budou stanovena na úrovni kritérií pro udělování ekoznačky. Tyto dva soubory kritérií umožní členským státům a veřejným zadavatelům postupně zlepšovat úroveň GPP a dávat trhu jasné signály k trvalému zvyšování environmentální výkonnosti výrobků a služeb. V případě skupin výrobků, na které se nevztahuje žádné z výše uvedených nařízení ani režimů, nýbrž jen evropská kritéria pro udělování ekoznačky, se bude postup stanovení společných kritérií GPP obdobně snažit určit „základní“ a „komplexní“ kritéria GPP. „Základní“ kritéria budou založena na těch kritériích pro udělování ekoznačky, která se týkají hlavních dopadů na životní prostředí a jsou nejsnáze splnitelná, zatímco „komplexní“ kritéria

¹³

http://ec.europa.eu/civil_society/consultation_standards/index_en.htm

¹⁴

Oddíl 6 odkazuje na budoucí závazná opatření týkající se GPP, která mohou zahrnovat stanovení závazných prahových hodnot pro veřejné zakázky v rámci revidovaných a/nebo nových směrnic o označování štítky (viz oddíl 2.3 akčního plánu udržitelné spotřeby a produkce).

budou navíc zahrnovat kritéria pro udělování ekoznačky, která lze při určení daného výrobku považovat za důležitá.

V případech, kde evropská kritéria neexistují, budou kritéria GPP založena na vnitrostátních nebo jiných databázích environmentálních kritérií a budou rovněž projednána se zúčastněnými subjekty z řad průmyslu a občanské společnosti.

Kritéria jsou a budou stanovena způsobem, který usnadní jejich pochopení ze strany (veřejných) zadavatelů a účastníků výběrových řízení a usnadní jejich začlenění do zadávací dokumentace v plném souladu s právními předpisy pro zadávání veřejných zakázek. V případě jednotlivých materiálů (jako je dřevo) v kontextu několika prvořadých odvětví (v případě dřeva jde o stavebnictví, papír a tiskové služby, energetiku a výrobu nábytku) je třeba vytvořit jednotný soubor kritérií. V případech, kdy lze ke stejnému účelu použít různé materiály, se bude při stanovení kritérií přihlížet k možnosti zvýšit míru používání alternativních obnovitelných materiálů.

„Základní“ kritéria GPP budou použita jako základ pro konečné stanovení a srovnávání s cílem podpořit používání těchto kritérií v celé EU. Sledování se tedy zaměří na soulad se „základními“ kritérii GPP. Ověřování souladu s „komplexními“ kritérii by se mohlo provádět ve členských státech s nejvyšší výkonností vzhledem k budoucímu stanovení nových ukazatelů.

4.2. Prvořadá odvětví

Komise určila deset „prvořadých“ odvětví pro GPP. Byla vybrána na základě potenciálu toho kterého odvětví pro zlepšení životního prostředí podle těchto aspektů: veřejné výdaje, případný dopad na straně nabídky, schopnost jít příkladem soukromým a firemním spotřebitelům, politická citlivost, existence relevantních a snadno použitelných kritérií, dostupnost na trhu a hospodářská účinnost.

Jedná se o tato prvořadá odvětví:

1. stavebnictví (včetně surovin jako je dřevo, hliník, ocel, beton, sklo, dále stavebních výrobků, jako jsou okna, nástěnné a podlahové krytiny, topná a chladicí zařízení, provozní a likvidační aspekty budov, údržba, provádění pracovních smluv na místě)
2. potraviny a stravovací služby
3. doprava a dopravní služby¹⁵
4. energetika (včetně elektřiny, vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů energie)
5. kancelářské stroje a počítače
6. oděvy, uniformy a ostatní textil
7. papír a tiskové služby
8. nábytek
9. čisticí prostředky a služby
10. vybavení používané v odvětví zdravotnictví

¹⁵ Návrh směrnice o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel sice stanoví harmonizovanou metodu pro výpočet nákladů na životnost emisí znečišťujících látek a spotřeby paliva a její povinné používání při veřejných zakázkách po skončení přechodného období, bylo by však užitečné navrhnout kritéria GPP pro dopravu a dopravní služby, která by platila do doby, než začne platit harmonizovaná metodika podle uvedeného návrhu.

5. CÍLE GPP

5.1. Cíl GPP v rámci obnovené strategie pro udržitelný rozvoj

Obnovená strategie pro udržitelný rozvoj stanovila formální cíl GPP: do roku 2010 by měla být průměrná úroveň GPP stejná jako současná (tj. v roce 2006) úroveň nejlepších členských států.

Několik členských států, které jsou v oblasti GPP na předních pozicích, si pro GPP stanovilo náročné cíle: nizozemská vláda chce do roku 2010 dosáhnout 100 % udržitelných zakázek; rakouská vláda určila pro pět různých skupin výrobků různé cíle, kterých má být dosaženo do roku 2010: IT: 95 %, elektřina: 80 %, papír: 30 %, čisticí prostředky: 95 %, vozidla: 20 %. Ve Francii by mělo 20 % vozidel pořízených vládou v rámci roční obměny být „čistých“, 20 % nových staveb by mělo být v souladu s normami HQE¹⁶ nebo srovnatelnými požadavky a 50 % všech výrobků ze dřeva by mělo do roku 2010 pocházet ze zákonných udržitelných zdrojů. Ve Spojeném království je akční plán zadávání udržitelných zakázek úzce spojen s řadou udržitelných provozních cílů týkajících se vládních budov, včetně závazku dosáhnout do roku 2012 uhlíkové neutrality a do roku 2020 snížit emise uhlíku o 30 %.

Nedávná studie o plnění GPP ve všech členských státech EU poskytla Komisi jasnou představu o současné úrovni GPP ve členských státech s nejvyšší výkonností, která je základem pro stanovení cílů obnovené strategie pro udržitelný rozvoj. Na tomto základě Komise navrhuje, aby do roku 2010 bylo 50 % všech nabídkových řízení ekologických, kde „ekologický“ znamená „v souladu s přijatými společnými „základními“ kritérii GPP“ uvedenými v oddíle 4.1. Procento by bylo vyjádřeno jak počtem, tak hodnotou ekologických smluv ve srovnání s celkovým počtem a hodnotou smluv uzavřených v odvětvích, pro která byla určena společná „základní“ kritéria GPP.

Pouze u skupin výrobků a služeb, pro které byla stanovena společná kritéria GPP, lze objektivně porovnat situaci v jednotlivých členských státech a navrhnout podrobnější cíle. Komise v současné době připravuje metodu výpočtu přesné úrovně GPP, která se soustředí na soulad se společnými „základními“ kritérii GPP a bude založena na analýze reprezentativního vzorku nabídkových řízení. Metoda bude zavedena ve členských státech s nejvyšší výkonností. V roce 2010 se průzkum zopakuje ve všech členských státech. Je proto důležité, aby členské státy přijaly společná kritéria GPP, která se připravují, a promítly je do svých vnitrostátních akčních plánů a pokynů týkajících se ekologických veřejných zakázek. Rovněž soulad s „komplexními“ kritérii se bude sledovat, ale pouze ve členských státech s nejvyšší výkonností, s cílem měřit pokrok těchto členských států a vyhodnotit možnost stanovení nových budoucích cílů: rozšíření cíle na postupy, které jsou v souladu se „základními“ kritérii GPP, a/nebo stanovení cíle harmonizace s „komplexními“ kritérii.

5.2. Zvláštní cíle GPP při provádění mechanismů financování EU

5.2.1. Zakázky orgánů členských států, které využívají finanční prostředky EU

Každý rok se v rámci politiky soudržnosti EU vydají miliony eur na regionální rozvoj a hospodářskou a sociální soudržnost v celé Evropě. Na programové období 2007–2013 (s celkovým rozpočtem 308 miliard EUR) byl udržitelný rozvoj potvrzen jako jedna z nejdůležitějších zásad politiky soudržnosti¹⁷.

¹⁶ Francouzská stavební norma zaměřená na dosažení vysoké environmentální úrovně („Haute Qualité Environnementale“).

¹⁷ Článek 17 obecných ustanovení nařízení pro politiku soudržnosti č. 1083/2006/ES.

Existuje mnoho dalších programů financování EU, jako například sedmý rámcový program (FP7), který spojuje iniciativy EU týkající se výzkumu. a v jehož rámci je na období 2007–2013 vyhrazena maximální celková částka finanční účasti Společenství ve výši 50 521 milionů EUR. Většina těchto prostředků je určena na financování základních výzkumných činností, které nemají souvislost s GPP, ale režijní výdaje projektů (v maximální výši 7 % grantu) by bylo možno přiřadit ekologickým cílům.

Komise se domnívá, že v případech, kdy prostředky vydávají přímo veřejné orgány a za účelem provádění financovaných projektů samy zadávají veřejné zakázky, by mělo být začlenění GPP do projektů snadné. Cílené akce, při nichž by bylo řídicím orgánům a dalším příjemcům finančních prostředků ES doporučeno použití GPP při provádění projektů financovaných Společenstvím, by vytvořily důležitou pobídku pro všeobecné používání GPP, neboť uvedené projekty představují významnou část celkových výdajů na veřejné zakázky. Takovým postupem by členské státy, zejména ty, jejichž GPP nedosahují průměrné úrovně, přispěly k dosažení cíle 50% podílu GPP na celkovém počtu zakázek.

5.2.2. Zakázky Evropské komise

Evropská komise bude postupně zavádět GPP do svých všeobecných školení o veřejných zakázkách a případně začleňovat do nabídkových řízení doporučená kritéria, která byla vyvinuta v rámci školicí příručky pro zadávání ekologických veřejných zakázek (oddíl 7).

6. PŘÍPADNÁ ZÁVAZNÁ OPATŘENÍ

Akční plán udržitelné spotřeby a produkce a udržitelné průmyslové politiky uvádí, že je třeba stimulovat používání environmentálně výkonných výrobků, čímž se zabrání narušení vnitřního trhu, které by mohlo nastat v důsledku pobídek GPP, poskytovaných pouze na vnitrostátní úrovni. Navrhuje proto pro veřejné zakázky závazná opatření, jak je uvedeno v oddíle 2.3.

7. POKYNY

Komise se chystá zdůraznit stávající právní pokyny a pokyny pro uplatňování GPP a v případě potřeby je doplnit. Přestože se pokyny zaměřují především na veřejné zadavatele, které chtějí používat politiku GPP v rámci svých organizací, členské státy by je v zájmu snadnějšího provádění měly zahrnout do svých vnitrostátních politik GPP. Pokyny zahrnují:

- právní pokyny a pokyny pro uplatňování GPP, neboť právní nejistota v některých otázkách je stále pocíťována jako překážka harmonizovaného používání GPP;
- postupy pro účinnější zadávání zakázek, které prokazují, že GPP je nákladově účinný způsob pořízení zboží a služeb, a tím mu zajišťují propagaci;
- školicí příručku pro GPP; byla vytvořena internetová školicí příručka pro GPP určená zadavatelům, tvůrcům politik, řídicím pracovníkům a konzultantům. Příručka bude schválena útvary Komise a přeložena do všech jazyků EU. Komise bude spolupracovat se členskými státy na jejím šíření v celé EU prostřednictvím stávajících vnitrostátních a regionálních platform spolupráce.

Podrobnosti k pokynům jsou uvedeny v samostatném pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

8. GPP A INOVACE

GPP představuje mocný nástroj pro stimulaci inovace a podporu společností, aby vyvíjely nové výrobky s lepší environmentální výkonností. Komise se bude snažit plně využít potenciál GPP prostřednictvím různých opatření:

- celoevropským šířením nedávno vydaného návodu k „Veřejným zakázkám v oblasti výzkumu a inovace“¹⁸ a pokynů pro veřejné zadavatele včetně sdělení o zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi¹⁹;
- vytvořením dobrovolného systému EU pro ověřování požadavků na výkonnost nových technologií třetími stranami, který by usnadnil ověřování souladu s environmentálními specifikacemi stanovenými v zadávací dokumentaci;
- určením „hlavních trhů“²⁰ a využíváním GPP k posílení rozvoje a tržního uplatnění nových výrobků a služeb²¹. Cílem iniciativy hlavních trhů je vytvořit výhodné rámcové podmínky, které budou stimulovat inovaci jako klíčový faktor konkurenceschopnosti, a to prostřednictvím kombinace opatření veřejné politiky. V současné době bylo určeno šest trhů, z nichž tři zahrnují témata z oblasti životního prostředí, jmenovitě udržitelné stavebnictví, recyklaci a biologické produkty, a mají proto pro GPP mimořádný význam.

9. ZAHRNUTÍ EKOLOGICKÝCH STANDARDŮ DO ZADÁVÁNÍ SOUKROMÝCH ZAKÁZEK

Definice a kritéria používaná pro určování a podporu „ekologičtějšího“ zboží jsou založena na posouzení životního cyklu a zahrnují prvky, které se vztahují na celý dodavatelský řetězec počínaje využitím surovin a výrobními metodami až po použité druhy obalového materiálu a dodržování určitých podmínek vracení zboží. Tato kritéria lze rovněž uplatnit v případě soukromých zakázek. Členské státy a instituce Společenství se vyzývají, aby posílily propojení mezi veřejnými a soukromými ekologickými zakázkami²².

10. UKAZATELE GPP – SLEDOVÁNÍ A SROVNÁVÁNÍ – HARMONOGRAM

Pro posouzení „úrovně GPP“ lze použít dva druhy ukazatelů.

Kvantitativní ukazatele lze použít k posouzení používání a pokroku politiky srovnáním úrovně GPP (vyjádřené v číslech a hodnotách ekologických nabídkových řízení) s celkovou úrovní veřejných zakázek. Pro posouzení dopadu na straně dodávky Komise navrhuje, aby se navíc vypočetla hodnota ekologických smluv ve srovnání s celkovou hodnotou smluv o veřejných zakázkách.

Ukazatele zaměřené na dopad umožňují posouzení environmentálního a finančního přínosu GPP.

Komise v současné době připravuje metodu výpočtu těchto ukazatelů, která bude založena na analýze reprezentativního vzorku nabídkových řízení ve členských státech. Aby se zajistila

¹⁸ Další informace na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/innovation/documents_en.htm a na adrese: http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/pub_procurement_en.htm

¹⁹ KOM(2007) 799 v konečném znění ze dne 14. prosince 2007.

²⁰ KOM(2007) 860 ze dne 21. prosince 2007.

²¹ Více informací je k dispozici ve sdělení Komise „Uvádění znalostí do praxe“ (KOM(2006) 502) na adrese: <http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm>

²² Dobrý příklad propojení se soukromými zakázkami je k dispozici v „Kodexu starosty Londýna pro ekologické zakázky“ („Mayor of London's Green Procurement Code“) na adrese: <http://www.greenprocurementcode.co.uk/>

jednotnost sledování a srovnávání, navrhuje zaměřit se na odvětví, v nichž jsou společná kritéria GPP podle oddílu 4 vytvořena.

V roce 2010 bude Komise sledovat situaci v oblasti GPP ve všech členských státech za použití uvedené metodiky. Nabídková řízení budou považována za „ekologická“, vyústí-li ve smlouvu, která bude v souladu se „základními“ kritérii GPP. Výsledky sledování členských států s nejvyšší výkonností budou základem pro stanovení budoucích cílů. Ve členských státech s nejvyšší výkonností se bude také měřit soulad s „komplexními“ kritérii GPP za účelem na stanovení budoucích dodatečných cílů a podpory inovace. Tento postup se bude opakovat každých pět let.

Cílem sledování a srovnávání je podpořit používání kritérií GPP ve vnitrostátních nabídkových řízeních. Komise se bude snažit, aby vytvořená kritéria GPP byla do konce roku 2008 formálně přijata členskými státy. Formální přijetí znamená začlenění těchto kritérií do vnitrostátních pokynů pro GPP a do vnitrostátních akčních plánů, které mají členské státy na vyzvu Komise přijmout (podle sdělení o integrované výrobní politice z roku 2003). K dnešnímu dni přijalo tyto akční plány čtrnáct členských států a deset dalších přijetí těchto plánů připravuje. I v případech, že akční plány dosud neexistují, vyzývá Komise členské státy, aby v rámci vnitrostátních nabídkových řízení používání společných kritérií GPP zajistily. Členské státy budou požádány, aby o tom podávaly zprávy na pravidelných koordinačních schůzích, které Komise svolává. Členské státy budou také požádány, aby formálně přijaly každý nový soubor kritérií a zajistily jejich provedení na vnitrostátní úrovni.

11. ZÁVĚR A DALŠÍ POSTUP

Komise se zavázala, že podpoří zásady GPP, protože tak účinně podpoří zavádění těch nejčistších výrobků a služeb na trh. Povede to ke udržitelnější spotřebě, současně se tím však podpoří ekologická inovace a společně s ní i konkurenceschopnost hospodářství EU.

Komise navrhuje, aby členské státy, Evropský parlament a Rada:

- přijaly navrhovaný přístup a metodu stanovení společných kritérií GPP, politický cíl a doporučené nástroje k dosažení většího počtu a lepších ekologických veřejných zakázek;
- provedly tyto postupy prostřednictvím vnitrostátních strategií GPP a intenzivní spolupráce, zejména při provádění mechanismů financování EU;
- podporovaly probíhající práce zaměřené na návrh doplňkových opatření, která zajistí harmonizovaný vývoj kritérií a cílů GPP a maximální politickou podporu GPP.